

Mattilsynet

Saksbehandler:
Gunstein Instefjord
Epost:
Gunstein.Instefjord@forbrukerradet.no

Vår dato:
12.10.2012

Vår referanse:
12/2696 - 2

Deres dato:

Deres referanse:
2012/68449

NY FORSKRIFT OM MATINFORMASJON - HØRINGSUTTALELSE

Forbrukerrådet viser til Mattilsynets høringsbrev av 14.06.2012, og vil med dette gi sine synspunkter på gjennomføring i norsk rett av matinformasjonsordningen - utkast til ny forskrift om matinformasjon til forbrukerne (matinformasjonsforordningen).

Den nye matinformasjonsforskriften, som gjennomfører matinformasjonsordningen i norsk rett, vil med virkning fra 13. desember 2014 oppheve merkeforskriften og næringsdeklarasjonsforskriften. Forbrukerrådet har merket seg at på viktige områder vil den nye forskriften gi bedre informasjon til forbruker. Med den nye forskriften vil det bli gitt mer informasjon på matvarene, og den vil bli mer lesbar. Forbrukerrådet vil spesielt fremheve følgende punkter i den nye forskriften som etter vår oppfatning vil styrke forbrukervernet:

- Krav til den obligatoriske matinformasjonens tilgjengelighet, plassering og lesbarhet med minimum skriftstørrelse og krav til god kontrast.
- Obligatorisk næringsdeklarasjon på emballerte næringsmidler, med angivelse av energiinnhold og mengde av fett, mettet fett, karbohydrater, protein, sukker og salt.
- Ernæringsmessige informasjon må være oppført per 100 g/100 ml, noe som gjør at forbruker lettere kan sammenligne ulike produkter
- Kilder til vegetabilsk olje eller fett skal oppgis (f.eks olivenolje, palmeolje osv.).
- Obligatorisk opprinnelsesmerking utvides til også å omfatte ferskt kjøtt fra svin, småfe og fjørfe. Etter to år skal Kommisjonen vurdere mulig utvidelse av obligatorisk opprinnelsesmerking til også å gjelde kjøttprodukter. Etter tre år skal Kommisjonen

vurdere utvidelse til andre typer av kjøtt, melk og melkeprodukter, uprosesserte matvarer, matvarer med kun en ingrediens og matvarer hvor en ingrediens utgjør mer enn 50 pst. av matvaren.

- Det generelle forbudet mot villedende merking vil bli bedre. I tilfeller der en naturlig ingrediens i et produkt har blitt erstattet av annen ingrediens, må dette merkes tydelig.
- Det gis en definisjon av nano og ingredienser i nanoform skal være tydelig markert i ingredienslisten i tillegg til at navnet på ingrediensen skal etterfølges av ordet nano.
- Stoffer som kan fremkalle allergi og intoleranse må utheves i ingredienslisten
- Kommisjonen er pålagt å utarbeide en rapport innen 13. desember 2014 om bruk av transfett i næringsmidler og i hvilken grad næringsmidler som inneholder transfett inngår i kostholdet totalt sett i befolkningen. Hensikten med rapporten er å vurdere tiltak som kan sette forbrukerne i stand til å gjøre mer helsemessig riktige valg av næringsmidler.

Forbrukerrådets totale vurdering er at den nye matinformasjonsforskriften, som gjennomfører matinformasjonsordningen i norsk rett, vil gi forbrukerne bedre beskyttelse. Den nye forskriften vil gjøre merking på matvarene både enklere, mer forståelig og mer brukervennlig.

Forbrukerrådet er klar over at matinformasjonsordningen er fastsatt i EU, og at det på dette tidspunktet ikke er noen mulighet for norske myndigheter til å kunne påvirke ordlyden i forordningen. Forordningen har imidlertid etter vårt syn noen åpenbare mangler og Forbrukerrådet vil i denne høringsuttalelsen påpeke tre områder der vi ser det som viktig at norske myndigheter på lengre sikt arbeider for endringer og forbedringer.

1. Frivillig om næringsdeklarasjonen gis på forsiden.

Selv om næringsdeklarasjon på emballerte næringsmidler, med angivelse av energiinnhold og mengde av fett, mettet fett, karbohydrater, protein, sukker og salt blir obligatorisk, vil det være frivillig hvor denne skal plasseres. Forbrukerrådet mener at den obligatoriske næringsdeklarasjonen må plasseres på forsiden av produktet.

Det er store helsemessige utfordringer hos barn og unge i Norge, og det er store sosiale helseforskjeller i befolkningen: kosthold følger sosiale skillelinjer. En av to norske forbrukere sier at de leser ofte eller av og til varedeklarasjon når de velger matvarer i butikken (SIFO oppdragsrapport 12 – 2007). Liksom i tidligere studier rapporterte kvinner (75 %) mer enn menn (41 %), de eldre (62 %) mer enn de yngre (58 %) og de med lang utdanning (62 %) mer enn de med kort utdanning (54 %) at de leser varedeklarasjonene.

Dette underbygger viktigheten av at næringsdeklarasjon må være lett tilgjengelig for forbruker i det primære synsfeltet.

Forbrukerrådet ser det som viktig at den obligatoriske næringsdeklarasjonen plasseres på forsiden av produktet og at norske myndigheter fremmer dette overfor EU.

2. Fargekoder på den ernæringsmessige informasjonen

At ernæringsmessige informasjon skal oppføres per 100 g/100 ml vil som nevnt ovenfor gjøre det enklere for forbruker å sammenligne ulike produkter. Dette gir også grunnlag for å innføre en ordning der mengde fett, sukker og salt angis etter et fargekodet system. Flere studier viser at et slikt system er det som hjelper forbrukerne best til å vurdere ernæringsverdier og foreta en sammenligning mellom forskjellige produkter. SIFO-rapporten "Symbolmerking av sunn mat" (12-2007) viser at nesten alle norske forbrukere er positiv til symbolmerking av sunn mat. Flertallet ønsker en gradert symbolmerking for å skille grad av sunnhet fremfor en logo som bare den sunne maten er merket med. Rapporten er basert på en kvantitativ telefonsurvey om merking av matvarer.

Forbrukerrådet anmoder om at norske myndigheter arbeider for at ernæringsmessige informasjon oppført per 100 g/100 ml videreutvikles til en ordning der mengde fett, sukker og salt angis etter et fargekodet system.

3. Energi- og næringsinnhold per porsjon - GDA (Guidance Daily Amount),

I artikkel 33 nr. 1 åpnes det for at energiinnholdet og innholdet av næringsstoffer kan uttrykkes per porsjon eller per konsumpsjonsenhet. Selv om størrelsen på porsjons- eller konsumpsjonsenheten må være angitt i merkingen i nærheten av næringsdeklarasjonen er Forbrukerrådet meget kritisk til at det åpnes for energi og næringsinnhold kan angis per porsjon. Forbrukerrådet mener at merking per porsjon (%GDA-merking) er villedende på mange produkter. Særlig vil det gjelde produkter med et høyt innhold av tilsatt sukker og produkter der det ikke er en opplagt porsjonsstørrelse. Porsjonsstørrelser og daglig behov varierer så mye fra produkt til produkt og fra person til person at en slik merking er mer villedende eller veiledende. Forbrukerrådet mener derfor at merking per porsjon ikke bør tillates.

Når det først åpnes for at energi- og næringsinnhold kan angis per porsjon er imidlertid det mest kritiske at det overlates til produsent og angi porsjonsstørrelse. Erfaringer fra andre land viser at industrien har gjort porsjonsstørrelsene mindre enn de porsjoner folk reelt inntar. Det medfører en betydelig risiko for at den ny forskriften for matinformasjon kan resultere i at en rekke varer kommer til å se ut til å ha et lavere innhold av sukker og fett enn det som er realiteten. Med de erfaringer som er gjort i andre land frykter Forbrukerrådet at merking per porsjon vil gjøre det vanskeligere for forbruker å gjøre opplyste valg og også vanskeligere å gjøre sunne valg.

Forbrukerrådet ser det som viktig at norske myndigheter primært jobber for at merking av porsjonsstørrelse ikke tillates og sekundært arbeider for at:

- Porsjonsstørrelsene som skal ligge til grunn for merkingen blir så realistisk som mulig. Det betyr at dette ikke kan overlates til industrien. Myndighetene må fastsette porsjonsstørrelser basert på analyser av folks kostvaner.
- Anvendelse av merking per porsjon bør så langt som mulig unngås, spesielt på flerporsjonspakker og sukkerholdige produkter.

Avsluttende merknader

Matinformasjonsforskriften regulerer merking av matvarer og skal sikre forbrukerne riktig og nok informasjon med hensyn til næringsmidlers egenskaper, sammensetning og art. Forbrukerrådets gjennomgang og rapport "Vet vi hva vi spiser" utgitt 4. september 2012 avdekket at en rekke typiske hverdagsprodukter etter vår mening ikke er merket i overensstemmelse med gjeldende regelverk om merking av næringsmidler. Forbrukerrådet vil derfor understreke viktigheten av en tydelig håndheving av en ny og forbedret forskrift.

Forbrukerrådet vil derfor anmode Mattilsynet om å foreta en kartlegging av dagligvarebransjen og utarbeide en eller flere veiledninger tilsvarende for eksempel veiledningen utarbeidet av Livsmedelsverket vedrørende den svenske merkeforskriften og FSA's veiledning vedrørende bruk av betegnelser som "fresh, pure, naturell etc".

Vennlig hilsen
FORBRUKERRÅDET

Gunstein Instefjord
fagdirektør mat og handel

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.